

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Právo a Podnikání

**Autorskoprávní ochrana hudebního díla
užitého v reklamě**

bakalářská práce

Autor: Anastasia Ratusneac

Vedoucí práce: Ing. Tomáš Votava, M.A., Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace v textu. Veškerá použitá literatura a podkladové materiály jsou uvedeny v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne 25.06.2020

Anastasia Ratusneac

Poděkování:

Ráda bych zde poděkovala Ing. Tomáši Votavovi, M.A., Ph.D. za cenné rady, odborné připomínky a inspirativní přístup při psaní mé bakalářské práce

Obsah

Úvod	5
1 Autorské právo	7
1.1 Vznik a vývoj autorského práva	7
1.1.1 České autorské právo od 19. století po současnost	9
1.2 Základní terminologie	11
1.2.1 Autorské dílo	11
1.2.2 Autorství a spoluautorství	12
1.2.3 Autorská práva osobnostní a majetková	14
1.2.4 Kolektivní díla	16
1.3 Právní úprava autorského práva	18
1.3.1 Vnitrostátní prameny autorského práva	18
1.3.2 Evropské prameny autorského práva	19
1.3.3 Mezinárodní prameny autorského práva	22
2 Hudební dílo autorské	24
2.1 Definice hudebního díla	24
2.1.1 Složky hudebního díla	25
2.1.2 Citace hudebního díla	26
2.1.3 Překročení limitů bezúplatné zákonné citační licence a plagiát	27
2.1.4 Spoluautoři hudebního díla	27
3 Hudba v reklamě jako autorské dílo	29
3.1 Organizace zajišťující dodržení autorských práv v reklamě	31
3.2 Ochranný svaz autorský	32
4 Příklady porušení autorského práva k hudebním dílům	35
4.1 Případy řešené OSA	35
4.2 Případy řešené soudní cestou	39
Závěr	44
Seznam použité literatury a zdrojů	46

Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje problematice autorského práva se zaměřením na hudební díla užitá v reklamě. Téma je velmi aktuální, protože hudební díla by měla být chráněna nejenom jako celek, ale i jako dílčí části, pokud jsou používána třetí osobou v reklamě nebo za jiným účelem.

Cílem bakalářské práce je na základě provedeného rozboru platné právní úpravy zjistit, jak jsou s využitím autorského práva chráněna hudební díla užitá v reklamě.

Před zpracováním této bakalářské práce si položíme následující otázky:

1. Jaký byl vývoj právní úpravy autorského práva v ČR?
2. Jak je v právním řádu ČR upraveno autorské právo ve vztahu k dílu hudebnímu užitému v reklamě?
3. Jak vzniká autorské právo k dílu hudebnímu?
4. Jaké jsou nejčastější případy porušení autorského práva ve vztahu k hudebnímu dílu užitému v reklamě?
5. Jak oprávněně užít hudební díla v reklamě?
6. Jaké smlouvy je nutné uzavřít mezi autorem a uživatelem hudebního díla užitého v reklamě za účelem oprávněného užití?
7. Čeho se může nositel autorských práv domáhat, bylo-li jeho hudební dílo v reklamě neoprávněně užito?
8. Jaké nároky včetně finančních nároků může vznášet autor hudebního díla, bylo-li jeho dílo v reklamě užito neoprávněně?

Pro dosažení cíle a zodpovězení výzkumných otázek budou použity následující metody:

- deskriptivní metoda a metoda analýzy pro identifikace a rozbor právních předpisů;

- zhodnocení právní úpravy autorského práva obecně a autorského práva hudebního v České republice a v Evropské unii, vymezení pojmů nezbytných pro provedení analýzy v praktické části práce a zhodnocení poznatků;
- analýza sekundárních zdrojů – příklady užití hudebních děl v reklamě včetně případů porušení autorského práva k dílům hudebním v České republice;
- syntéza teoretických a praktických poznatků .

1 Autorské právo

1.1 Vznik a vývoj autorského práva

Původ autorského práva neboli anglicky „copyright“ lze hledat už v období zřizování moderních suverénních států. V tehdejší Československu se samostatný termín „duševní vlastnictví“ nebo slovní spojení „právo duševního vlastnictví“ rovněž objevuje, avšak pouze ve spojitosti s mezinárodním veřejným právem. V minulém režimu se spíše používaly termíny jako „právo průmyslového vlastnictví“ či „průmyslová práva“. Až po listopadové revoluci v roce 1989 se tyto pojmy aplikují i ve vnitrostátním právu. JUDr. Vašíček uveřejnil v odborném periodiku¹ následující nástin světových a českých dějin autorského práva:²

Období antiky

Už ve starověku, v dobách práva řeckého a římského, vznikala mnohačetná díla z oblasti různých žánrů umění. Autoři literárních, hudebních, dramatických, výtvarných, ale i stavitelských děl se však v domáhání své tvůrčí ochrany či dokonce svých práv málokdy dočkali zastání. Ve skutečnosti vlastník takového uměleckého díla měl pouze oprávnění podat vlastnickou žalobu ve vztahu k rukopisu díla jako věci a žaloby, v níž usiloval o čest, pokud jeho dílo bylo použito a „okopírováno“ či napodobeno jiným jedincem.

Pro tehdejší dobu bylo běžné, že finanční ohodnocení autora představovalo kupní cenu za rukopis, tedy formu, v níž bylo dílo zachyceno. V praxi tato zásada vlastně pro umělce znamenala nenávratné pozbytí jakýchkoliv práv ke svému dílu, včetně rukopisu.

¹ Periodikum slovenskej komory architektov určené pre všetkých autorizovaných architektov. [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

² VAŠÍČEK, Libor. *Historie autorského práva* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

Druhá polovina 15. století - prvopočátky autorského práva

Podle Vašíčka prapůvod současného moderního autorského práva sahá až o mnoho staletí později, a to do druhé poloviny 15. století, kdy se Gutenbergův vynález – knihtisk - rozšiřuje po Evropě a do celého světa. V souvislosti s knihtiskem byla privilegia zdrojem editorských a autorských práv. Nicméně ani samotná autorská či tvůrčí činnost nepředstavovala samozřejmost pro vznik práv autora. Na základě téměř veškerých zahraničních písemných pramenů lze datovat genezi moderního autorského práva do roku 1709. Anglie v tomto roce přijala zákon o autorském právu, čímž došlo k jeho legalizaci.

S odstupem času lze konstatovat, že vývoj autorského práva v Anglii byl ve srovnání s jinými zeměmi jednoznačně pokrokový a nadčasový, už jen z toho hlediska, že legislativa Anglie předběhla ostatní země světa téměř o celé jedno století. Jako příklad uvádí Vašíček Francii, která až v roce 1791 vydává zákon, jenž určuje a definuje autorská práva vztahující se na dramatickou a hudební tvorbu. Další zákon chránící vlastnické právo tvůrců slovesných, hudebních, malířských děl či kreslířů přijímá až v roce 1793.

Na propracovanost a další vylepšení teoretické koncepce vlastnických práv měly postupem času vliv názory a učení slavných myslitelů různých filozofických směrů, jako byli například němečtí vědci Immanuel Kant, Johann Gottlieb Ficht, Georg Wilhelm Friedrich Hegel, Arthur Schopenhauer. Konkrétně Kant ve svém spisu o právu a ctnosti *Metaphysischen Anfangsgründe der Rechtslehre* odlišuje rukopis (hmotný nosič díla) od díla samého, neboť jej považoval za projev autorské osobnosti a svobody, jehož prostřednictvím autor oslovuje publikum. Dílo tedy nebylo uznáváno jako zboží, a proto k němu nikomu nepřislušelo vlastnické právo. Samotné pojetí duševního vlastnictví se objevuje až později. Německý filozof Otto Friedrich von Gierke ve svém díle *Deutsches Privatrecht* z roku 1895 uvádí zásadní teorii pro chápání koncepce autorského práva, jež nejvíce v té době hájí zájmy autorů. Podle jeho učení je autorské právo nepřevoditelné a přípustná je pouze převoditelnost práva dílo užít.³

Budou-li se hledat nejpodstatnější rozdíly v pojetí autorského práva v dějinách a v dnešní moderní době, pak podle Vašíčka historické autorskoprávní předpisy vycházely ze zásady, že *„autorské právo je nedílně spjaté s věcí, tudíž i zcizením (převodem) předmětné*

³ VAŠÍČEK, Libor. *Historie autorského práva* [online]. [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

*věci přecházela všechna práva (včetně práv autorských) na nabyvatele věci, a autorovi tak v podstatě poté nezůstávala žádná práva.*⁴ Současně platila regule, že teprve na základě registrace ve zvláštních rejstřících k tomu určených mohlo vzniknout autorské právo, a teprve okamžikem zapsání mohlo být uplatňováno.

Současná autorskoprávní legislativa však podle něj zdůrazňuje odlišné postoje k autorskému právu: „*Autorské právo nepřechází s věcí, jejímž prostřednictvím nebo v níž je autorský počín vyjádřen; autorské právo vzniká bez ohledu na jakoukoli registraci, protože vzniká již samotným okamžikem, kdy je autorský počín vyjádřen v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Dále je autorské právo nepřevoditelné, ale zároveň platí, že autor může poskytnout pouze oprávnění k výkonu práva dílo užít, tj. poskytnout licenci, autor však nemůže svá práva beze zbytku postoupit na jiného.*“⁵ Další odchylkou od historického pojetí je skutečnost, že autorské právo se vždy přisuzuje pouze autorovi – čímž se myslí fyzická osoba, neboť právní subjekt autorem ve své podstatě nemůže být.

1.1.1 České autorské právo od 19. století po současnost

Císařský patent číslo 992 z října roku 1846 poprvé určil zásady ochrany děl literárních, hudebních a výtvarných umění proti nezákonnému mechanickému pořizování kopií. V případě dramatických a hudebních děl navíc postihoval jejich neoprávněné provozování. Jednalo se tak o první legislativní autorskoprávní opatření v českých zemích. Tato právní norma byla za dobu své platnosti mnohokrát opatřena novými, doplňujícími předpisy, jež nahrazovaly původní znění. Jako příklad lze uvést novelizaci týkající se rozsahu ochrany práva provozovacího z roku 1859, nebo v roce 1892 byl schválen říšský zákon o prolongaci ochranných lhůt literárního a uměleckého vlastnictví.

Padesátá léta 20. století byla ve znamení změn téměř veškerých zákonů. Příčinou nebyla pouze politická situace v tehdejším Československu, ale i potřeba aktualizovat zákony vyplývající ze společenského hlediska. V souvislosti s přijetím nového občanského

⁴ Periodikum slovenskej komory architektov určené pre všetkých autorizovaných architektov. [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

⁵ Periodikum slovenskej komory architektov určené pre všetkých autorizovaných architektov.. [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

zákoníku bylo nutné novelizovat i české autorské právo, což se stalo prostřednictvím zákona číslo 115/1953 Sb., o právu autorském.

O deset let později opět nastala velká změna v předpisech týkajících občanského práva. V platnost vešel nový občanský zákoník a záhy nato rovněž zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých. I když tento autorskoprávní předpis působí pokrokově na tehdejší české právní prostředí, nezabývá se vlivu režimu a jeho typických socialistických prvků (státní direktiva, pozice státu při nakládání s dílem apod.).

Tato právní norma k autorskoprávní ochraně byla několikrát opatřena pozměňujícími dodatky. První právní úprava z roku 1990 se vztahovala i na některé softwary. Druhá novela z roku 1991 odstranila (úplatná) zákonná oprávnění ve prospěch smluvních vztahů.

Vašíček ve svém přehledu vývoje autorského práva rovněž zmiňuje odměňování ve spojitosti s nenahranými nosiči záznamů⁶. Uvádí, že v této věci v roce 1995 došlo nepřímou novelou k úpravě práva na odměnu. Tato novela nahrazuje ušlý příjem nositelům v důsledku zákonné výjimky k bezplatnému pořízení duplikátu díla pro vlastní potřebu uživatele. Podmínkou vzniku práva na tuto odměnu jsou vyrobení a uveřejnění uvedeného snímku jeho autorem. Dále norma nově ustanovovala právo na odměnu autorům, jejichž díla je možné rozmnožovat pro osobní potřebu na podkladě tiskovin či pomocí kopírovacích strojů. Reprodukční práva do tohoto okamžiku nebyla poskytována ochrannými organizacemi a ani nebylo hledáno východisko z problematiky náhradních odměn za ušlý příjem autorům, ačkoli bylo patrné, že takové právo by nemohlo být naplněno autorem samostatně.

V roce 1996 bylo provedeno více úprav autorského zákona, které se zaměřovaly na autorskou ochranu softwarů. Programové vybavení počítačů spadalo do kategorie literárních děl za podmínky, že splňovalo znaky autorského díla. Softwarové pirátství ve smyslu pořizování kopií, i kdyby byly pouze pro osobní potřebu, bylo tehdy krajně nepřípustné. Příslušný uživatel softwaru nemusel disponovat autorovým svolením, neposkytl autorovi finanční vyrovnání za pořízení kopie, překladu nebo úpravy programu za podmínky, že jeho počínání bylo v souladu s oprávněnými příčinami, které zmiňuje zákon.

⁶ Periodikum slovenskej komory architektov určené pre všetkých autorizovaných architektov. [online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

V současné době je v platnosti zákon O autorském právu č. 121/2000⁷. Jeho některá znění se stanou podkladem pro následující kapitolu.

1.2 Základní terminologie

1.2.1 Autorské dílo

Koukal (2011, s. 20) popisuje autorské dílo jako „*jedinečný výsledek tvůrčí duševní činnosti autora, jenž je zachycen v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě.*“⁸ Jeho specifikace je odvozena z autorského zákona, který dále v paragrafu 2 uvádí: „*Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké*“⁹. Zákon dále blíže určuje, co se za dílo považuje:¹⁰

- slovesné dílo vyjádřené řečí nebo písmem,
- dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické,
- dílo choreografické a pantomimické,
- dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické,
- dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské,
- dílo architektonické, včetně díla urbanistického,
- dílo užitého umění,
- dílo kartografické.

⁷ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

⁸ KOUKAL, Pavel a Jan NECKÁŘ. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Olomouc: ANAG, 2011. Právo (ANAG). ISBN 9788072636877. s. 20.

⁹ Ustanovení §2, odst. 1, Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹⁰ Ustanovení §2, odst. 1, Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Za tvorbu, na niž se vztahuje autorský zákon, se rovněž považují:¹¹

- počítačový program, databáze, fotografie a výtvar vyjádřený postupem podobným fotografii,
- dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka.
- sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků.

Podle zákona se však za dílo nepovažují: „*námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.*“¹² V dnešní digitální době je však třeba dbát na autorská práva vztahující se na software a na databáze, jež jsou autorovým duševním tvůrem, a jejich užívání může být považováno za nezákonné.

Z výčtu citovaných forem děl uvedeného výše je tedy patrné, že dílo je unikátním výsledkem tvůrčí činnosti jedince a je vyjádřeno v jakékoli věcně postřehnutelné formě, „*včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam*“.¹³ Prvotní oprávněné veřejné přednesení nebo jiné představení díla širokému publiku se považuje za zveřejnění díla. Vydáním díla se pak podle zákona rozumí „*zahájení oprávněného veřejného rozšiřování díla*“.¹⁴

1.2.2 Autorství a spoluautorství

Pod termínem autor se podle zákona rozumí fyzická osoba, která autorské dílo vytvořila. Rovněž je definováno autorské dílo souborné. Tímto pojmem se chápe dílo vytvořené jedincem (fyzickou osobou) za použití prvků jiných autorských děl tak, že jeho

¹¹ Ustanovení §2, odst. 2, 4 a5, Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹² Ustanovení §2, odst. 6, Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹³ Ustanovení §2, odst. 1, Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹⁴ Ustanovení §4, odst. 2, Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

činností vzniklo zcela nové jedinečné dílo. Za obdobu lze považovat i tvůrčí zpracování jiného díla, konkrétně překlad díla do jiného jazyka, při kterém nedochází k narušení práva původního autora díla. Vzhledem k výše uvedené skutečnosti, že autorská práva se vztahují pouze na fyzickou osobu, pak v případě díla, jež vzniklo ve firmě jakožto právnickém subjektu, se bude hovořit o zaměstnaneckém díle. V této souvislosti to bude vždy zaměstnanec organizace nebo jiná fyzická osoba, která je ve služebním poměru s tímto zaměstnavatelem, vytváří dílo v rámci povinností vyplývajících z tohoto vztahu. Za autora se nepovažuje tzv. umělá inteligence, například počítač. Vzhledem k tomu, že počítač není fyzickou osobou, nemůže tedy být ani tvůrcem díla. Další kritérium, které počítač nesplňuje, je chybějící tvůrčí duševní činnost. V případě počítače se jedná o pouze o mechanickou tvorbu. Autorská práva nejsou limitována věkovou hranicí ani duševním rozpořádáním člověka. Tak jak není třeba mentální způsobilosti, není třeba mít ani způsobilost k právním úkonům. Z daného tvrzení tedy vyplývá, že i na dítě se vztahuje autorskoprávní tvorba, ať už se bude jednat o tvorbu v souladu s veřejnoprávními předpisy či nikoli. Činnost dětí je ošetřena předpisem¹⁵: *Dítě může vykonávat pouze uměleckou, kulturní, sportovní a reklamní činnost (dále jen "činnost dítěte") pro právníckou nebo fyzickou osobu, která má tuto činnost v předmětu své činnosti (dále jen "provozovatel činnosti"), jen jestliže je tato činnost přiměřená jeho věku, není pro něj nebezpečná, nebrání jeho vzdělávání nebo docházce do školy a účasti na výukových programech, nepoškozuje jeho zdravotní, tělesný, duševní, morální nebo společenský rozvoj.* I kdyby činnost dítěte byla provedena, aniž by porušila zákon, pravděpodobně se nebude jednat o dílo zaměstnanecké (nejedná se oficiálně o pracovněprávní vztah) a právo užít dílo bude nutné ošetřit jiným dokumentem, například licenční smlouvou. Pro samotný výkon autorských práv (příp. uzavření licenční smlouvy) musí být určen zákonný zástupce.

Na autorské právo je nutné pamatovat při jakémkoli způsobu předávání informací, budování know-how, vytváření dokumentace, prezentačních podkladů, vytvoření duplikátu díla nebo jeho stažení „do počítače, včetně uchovávání na médiu. Autorské právo je výhradní, vzniká okamžikem vydání v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě“¹⁶ a chrání jej před jakýmkoli zneužitím, neoprávněným pořizováním duplikátů nebo užíváním díla.

¹⁵ Ustanovení § 121. Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ Ustanovení §9, odst. 1, Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Spoluautorství je další pojem v souvislosti se zaměstnaneckým dílem. V případě, že se na vzniku autorského díla podílelo více osob a vyvíjely svou tvůrčí činnost k dosažení konkrétního kolektivního výsledku – neboli autorského díla, potom právo autorství náleží všem participujícím jedincům - spoluautorům. Toto právo je nedělitelné a kolektivní. Tato součinnost účastníků na díle musí být originálně tvořivá. Je třeba zmínit, že za podíl na spoluautorství se nepovažuje dodání prostředků na tvorbu díla, poskytnutí odborné rady či vyřizování dokumentace na úřadech.

Autorský zákon pamatuje rovněž na situaci, kdy je potřeba určit vloženou část každého autora, tedy zjistit jeho podíl na díle, pokud je to z formy ztvárnění autorského díla možné. Nakládání s dílem tedy musí být jednotné, avšak nastanou-li nějaké problémy při disponování s dílem bez vážného důvodu, může být rozhodnutí učiněno i soudní cestou.

Co se týče odměňování za autorské dílo, jež bylo společně vytvořeno několika autory, pak se vychází ze skutečnosti odpovídající míře jejich podílu při tvorbě díla.

V souvislosti se zaměstnaneckým dílem představuje spoluautorství důležitý pojem, pokud se jedná o týmovou práci v rámci zaměstnavatelem zadaného úkolu a vytvoření zaměstnaneckého díla, na němž se podílí více pracovníků. Ti jsou pak bráni jako spoluautoři a *z právních úkonů týkajících se díla spoluautorů jsou oprávněni a povinni všichni spoluautoři společně a nerozdílně*¹⁷. Podobná počínání by měla být ošetřena spoluautory písemnou formou, zejména jejich účast plynoucí ze spoluautorství na zaměstnaneckém – autorském - díle vytvořeném v rámci pracovního poměru nebo služebního poměru (za podmínky, že mají spoluautorům vůbec zvláštní výnosy patřit).

1.2.3 Autorská práva osobnostní a majetková

Ve spojitosti s vytvořením díla nevzniká autorovi pouze autorské právo, nýbrž jsou s ním také spojena práva osobnostní a práva majetková. Osobnostní práva umožňují tvůrci autorského díla rozhodnout o zveřejnění jeho díla, dále o tom, zda bude původ díla sdělen publiku, a pokud ano, jakou formou. Autorovo dílo je neporušitelné, tvůrce může udělit souhlas, jak zacházet s dílem, či ho používat, za podmínky, že to nebude mít negativní vliv na jeho ocenění. Osobnostní práva *jsou nezcizitelná a nepřevoditelná a zanikají autorovou*

¹⁷ Ustanovení §8, odst. 3, Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

smrtí (Koukal, 2011, s. 58)¹⁸. V případě zaměstnanecké tvorby jde o přímý vztah, neboť osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu jsou nedotčena nejenom po dobu trvání pracovního poměru, ale i po jeho skončení. Jestliže iniciátor – tedy zaměstnavatel - užívá zaměstnanecké dílo, má se za to, že pracovník jakožto tvůrce díla souhlasil s představením předmětu veřejnosti pod jménem organizace, dále úpravami díla a jeho zpracováním. Autorský zákon však má klauzuli¹⁹, (§ 58 odst. 4) že toto ujednání se může lišit, pokud se obě strany – tedy organizace a zaměstnanec - dohodnou jinak.

Osobnostní práva jsou následující²⁰:

- „Osobovat si autorství a určit, jak bude autorství uvedeno při zveřejnění díla.
- Rozhodnout o zveřejnění.
- Nedotknutelnost díla (integrita díla): změny, zásahy a úpravy.
- Právo na autorský dohled, autorskou úpravu, autorský dohled u stavby.
- Zákaz užívání díla způsobem narušujícím jeho hodnotu“.

Majetková práva autora jsou platná po dobu, kdy žil, a navíc se na toto právo ještě vztahuje určité časové období po autorově smrti (konkrétně v České republice tato lhůta obnáší 70 let od autorova úmrtí). Pojem „výlučné užití díla“ znamená jeho zprostředkování senzuálními vjemy, například namalovaný obraz, výstava, hudební dílo nebo překlad díla do jiného cizího jazyka. Díla, jež vycházejí z nového zpracování již vydaných a publikovaných děl, jsou předmětem autorského práva nových autorů, avšak nesmí být vytvořena bez souhlasu původních autorů. Zaměstnavatel jakožto objednavatel *vykonává svým jménem a na svůj účet autora (zaměstnancova) majetková práva k dílu*²¹ (§ 58 odst. 1 AZ).

¹⁸ KOUKAL, Pavel a Jan NECKÁŘ. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 9788072636877. s. 58.

¹⁹ Ustanovení §58, odst. 4, Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

²⁰ ŠALOMOUN, Michal. *Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. ISBN 9788074000973. s. 23.

²¹ Ustanovení §58, odst. 1, Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Majetková práva ochraňují právo na užití díla v těchto případech²²:

- rozmnožování,
- rozšiřování,
- pronájem,
- půjčování,
- vystavování,
- právo na sdělování díla veřejnosti.

Jakýsi jiný druh majetkového práva představují *právo na odměnu*, zejména v souvislosti s rozmnožováním díla, nebo *právo na přiměřenou dodatečnou odměnu*. Podmínky dohody mezi zadavatelem (tedy organizací) a autorem (myšleno pracovníkem), který vytvořil dílo v rámci zaměstnaneckého nebo jiného služebního vztahu, mohou zahrnovat položku o dodatečné odměně zaměstnance spojené s pořizováním kopií nebo jiným způsobem šíření jeho autorského díla jako dodatečnou odměnu ke stanovené mzdě.

S autorským právem je spojen pojem „nedotknutelnost díla“. Právo na nedotknutelnost díla je právo, které dává autorovi možnost udělit svolení potřebné k jakékoli změně či jinému zásahu do tohoto autorského díla, což znamená například zařazení do souboru určitého díla ve spojení s jiným dílem, změna samotného autorského díla nebo jeho nové zpracování. Avšak je třeba dbát na ustanovení v zákoně, jež zmiňuje: pokud zaměstnavatel vykonává majetková práva k zaměstnaneckému dílu, pak tím zaměstnanec, tedy autor díla, dává souhlas s jeho publikováním, pozměňováním, distribuováním a podobně. Pokud by chtěl původní autor dílo upravit, musí požádat o ujednání mezi ním a jeho zaměstnavatelem, například o úpravu díla zanesenou do pracovní smlouvy.

1.2.4 Kolektivní díla

Kolektivní díla jsou díla vytvořená několika autory z podnětu a pod vedením zadavatele (investora), která se nacházejí v ojedinělé pozici. Příspěvky každého z tvůrců

²² ŠALOMOUN, Michal. *Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. ISBN 9788074000973. s. 23.

jsou nerozlišitelné a nemohou být jednotlivě užity. U rozsáhlých projektů nebo v případě, že přínos každého z autorů je zřejmý a oddělitelný od celkového výsledku práce, tato dohoda může být značně sporná. Kolektivní díla spadají pod speciální úpravu, a proto posouzení, zda se jedná o díla spoluautorská, vnáší zcela jiný pohled na situaci:

Kolektivní díla musí dodržet následující klíčové znaky, jež musí platit současně²³:

1. *„Existence jediného autorského díla. V kontextu zaměstnaneckého díla tedy existence jediného zaměstnaneckého díla, které je výstupem práce zaměstnanců.*
2. *Účast více autorů na vytvoření tohoto zaměstnaneckého díla, přičemž jednotlivé části díla tvořené různými autory nejsou schopny samostatného užití.*
3. *Impulz podněcovatele k vytvoření tohoto díla a následné vedení tvorby díla touto osobou.*
4. *Uvedení díla na veřejnost pod jménem zadavatele“²⁴*

Kolektivní dílo musí každopádně splňovat prvky autorského díla, tj. být unikátní nebo originální a musí být nově vzniklé. Za kolektivní dílo se nepovažuje dílo, složené z několika autorských děl za účelem společného užití. (V tomto případě by se pak hovořilo o tzv. spojeném díle, resp. spojených dílech – např. píseň).

V předchozí části práce byla představena souborná díla, a nabízí se tedy otázka, zda souborná díla nemohou být považována za kolektivní díla. Telec a Tůma argumentují, že v případě souborných děl *nejde o díla kolektivní, protože jejich součástí jsou již autorská díla, jež mohou být samostatně užita.*²⁵ Jiní autoři, například Kříž, tuto myšlenku neodmítají a uvádějí, *„že souborná díla mohou být dílem kolektivním“²⁶*. K tomu může dojít tak, že do souborného díla se přidávají jednotlivé prvky, z nichž některé nejsou autorskými díly.

²³ Ustanovení §59, odst. 1, Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

²⁴ KŘÍŽ, Jan. *Autorský zákon Komentář*. LINDE, 2005. ISBN 978-80-7201-546-7. s. 570.

²⁵ TELEEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 9788071796084.

²⁶ KŘÍŽ, Jan. *Autorský zákon Komentář*. LINDE, 2005. ISBN 978-80-7201-546-7. s. 570.

Pojem *vytvoření kolektivního díla z podnětu* znamená, že se jedná o impuls právnické nebo fyzické osoby, který by měl ukládat záruku, že se autor zaváže takové dílo vytvořit. Pouhý nápad nebo iniciativa k tvorbě kolektivního díla není dostačující. Pobídkou k tvorbě díla může být i objednávka.

Podněcovatelem je míněna osoba, jež má dozor, organizuje dohled, vede koncepci a rozsah zpracování díla, ať už autorského nebo zaměstnaneckého. Hraje rovněž klíčovou roli u vzniku kolektivních děl. Musí mít podíl na samotné tvorbě díla, neboť jenom samotné vedení „*nezakládá účast na kolektivním autorství*“²⁷. Pod jménem iniciátora je pak zveřejněno kolektivní dílo. Z toho však vyplývá, že se jedná o omezení autorských práv ostatních autorů, kteří nejsou uvedeni u publikovaného díla. Autorský zákon s takovým případem počítá, a stanovuje nutnost získat souhlas všech autorů pro publikování autorského díla pod jménem podněcovatele. Další alternativou stanovenou zákonem je dodržení toho, aby vedle jména iniciátora byla veřejnost informována o jménech ostatních autorů tohoto kolektivního díla.

1.3 Právní úprava autorského práva

1.3.1 Vnitrostátní prameny autorského práva

Do práv duševního vlastnictví patří autorská práva i průmyslová práva. Někdy jsou tato práva uváděna pod termínem práva k nehmotným statkům (je nutné zmínit, že se nejedná o totožné pojmy, práva k nehmotným statkům zahrnují rozsáhlejší pojetí; v rámci této práce budu používat termín právo duševní vlastnictví). Jde tedy o práva k nehmotným majetkovým hodnotám, nezávislým na případném fyzickém informačním médiu, na kterém jsou zaznamenány, musí však být objektivně vnímatelné lidskými smysly. Práva duševního vlastnictví se dále vyznačují svou omezenou platností, (pevně stanovená lhůta působení práv), rozsahem a specifikací území (jejich ochrana nepřekračuje hranice dané země) nebo

²⁷ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 9788071796084. s. 570.

ekonomickým přínosem. *Práva duševního vlastnictví jsou součástí soukromoprávní soustavy absolutních práv, působí tedy vůči všem (erga omnes).*²⁸

Ústavní základ autorských práv se nachází především v Listině základních práv a svobod a jejím ustanovení, které zaručuje zákonnou ochranu výsledkům tvůrčí duševní činnosti²⁹. Zákonným provedením tohoto článku v české legislativě je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“). Ze všeobecného hlediska mají osobnostní a majetková práva autorská svou oporu v ustanoveních Listiny základních práv a svobod. Článek 10 se věnuje ochraně osobnosti, ochrana vlastnictví je uvedena v článku 11. Všeobecná deklarace lidských práv³⁰ a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech zajišťují autorskému právu oporu v zákoně na světové bázi.³¹

Autorský zákon neřeší pouze autorská práva, nýbrž také i různé spory s tímto právem související a tzv. databázové právo, jehož účelem je především ochrana investic. Ačkoli v dnešní době plně moderních technologií se lze setkat s problematikou jiných práv než pouze autorských (například práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu či práv výrobce audio nebo audiovizuální techniky k jeho záznamu), tato práce pojednává blíže o právech autorských.

1.3.2 Evropské prameny autorského práva

S ohledem na čtyři základní ekonomické svobody, jež Evropská unie zaručuje v rámci vnitřního trhu (tj. volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu), se i autorské právo postupem doby stalo předmětem pozornosti unie. Evropská unie vydává nespočet směrnic, ale i nařízení, která se zaměřují na autorské právo a práva s ním související.

Nejvýznamnějším předpisem pro autorská práva spojená s užíváním internetu je nepochybně tzv. Informační směrnice.³² Účelem této směrnice bylo připomenout některé

²⁸ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘÍCHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-240-0. S. 33.

²⁹ Ustanovení čl. 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

³⁰ Ustanovení čl. 27 odst. 2 Všeobecné deklarace lidských práv.

³¹ Ustanovení čl. 15 odst. 1 písm. c) Mezinárodního paktu a hospodářských, sociálních a kulturních právech.

³² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (dále jen „Informační směrnice“).

mezinárodněprávní závazky (spojené zejména z již zmíněných internetových úmluv WIPO), jež vstupují do unijního práva, a dále adaptovat systém autorského práva k potřebám informační společnosti. Informační společnost představuje termín, který se vžil pro označení dnešní společnosti, pro niž se používání informačních a komunikačních technologií stává nezbytnou součástí každodenního života. Dobře výstižnou specifikaci informační společnosti nabízí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy: „*Je to společnost založená na integraci informačních a komunikačních technologií do všech oblastí společenského života v takové míře, že zásadně mění společenské vztahy a procesy. Nárůst informačních zdrojů a komunikačních toků vzrůstá do té míry, že ho nelze zvládat dosavadními informačními a komunikačními technologiemi.*“³³

Informační směrnice se zabývá autorskými právy použitelnými v prostředí internetu, tj. rozmnožování a předávání informací veřejnosti. Dále disponuje podrobným katalogem výjimek nebo omezení autorského práva. Vyjma krátkodobých nebo příležitostně technických rozmnoženin tento katalog není pro členské státy relevantní, a tak mají členové unie na výběr, které klauzule z katalogu promítnou do svých právních předpisů. Vzhledem ke skutečnosti, že si členské země mohou ustanovit vlastní seznam výjimek, nedělá tato možnost výběru ustanovení smysluplné, a pro držitele autorských práv i samotného.

Mezi další důležité směrnice z oblasti autorského práva z pohledu jejich uplatnění 48 online se řadí především:

- **Směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví** – koncentruje se na opatření k ochraně duševního vlastnictví (tzn. nejen autorských práv) i s ohledem na jeho distribuované užívání prostřednictvím internetové sítě.
- **Směrnice o právní ochraně počítačových programů.**³⁴

³³ JONÁK, Zdeněk. Informační společnost. KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000468&local_base=KTD

³⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (dále jen „Směrnice o ochraně počítačových programů“).

- **Směrnice o audiovizuálních mediálních službách³⁵** - zabývá se mimo jiné provozováním internetového televizního vysílání a služeb typu *Video on Demand*.
- **Směrnice o některých povolených způsobech užití osířelých děl.³⁶**
- **Směrnice o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování** - upravuje některé faktory on-line trhu s hudebními díly.
- **Směrnice o elektronickém³⁷ obchodu** – upravuje mj. odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb obecně – tedy i těch, kteří zprostředkovávají služby související s autorským právem (zejména jeho porušováním).

Vzhledem ke zkušenosti s neochotou států přijmout jednotný nadnárodní systém autorského práva unijní úprava podobně jako ta mezinárodní má spíše trend souznění než sjednocování. I navzdory tomu se lze setkat s některými rovnou použitelnými nařízeními, jako jsou například tato: **Nařízení upravující roamingové služby a síťovou neutralitu** (z listopadu 2015) a zejména relativně nové **Nařízení o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu³⁸** z roku 2017, které poskytuje uživatelům přístup k on-line službám zaručující autorskoprávní a obdobný obsah na základě smluv s jejich poskytovateli i při dočasném pobytu v zahraničí.

Pokrok v informačních a komunikačních technologiích je rychlý a právní úprava v této službě se stává zastaralou a nevyhovující. Tento problém aktuálně řeší Evropská komise, která se už v minulosti osvědčila, když představila několik návrhů ve snaze přizpůsobit aktuální právní předpisy k současným potřebám informační společnosti. Tyto

³⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (dále jen „Směrnice o audiovizuálních mediálních službách“).

³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl.

³⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále jen „Směrnice o elektronickém obchodu“).

³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017, o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

návrhy však vyvolaly vášnivé diskuze a staly se terčem velké kritiky a jejich budoucnost je tak v tuto chvíli nejistá.

1.3.3 Mezinárodní prameny autorského práva

Na mezinárodní bázi mají klíčovou úlohu pro autorské právo tyto dvě instituce:

- Světová organizace duševního vlastnictví – *World Intellectual Property Organization (WIPO)* – byla založena v roce 1967 a je součástí organizační struktury Organizace spojených národů (OSN).
- Světová obchodní organizace – *World Trade Organization (WTO)* – vznikla v roce 1995.

Obě organizace sídlí v Ženevě. Do jejich kompetence patří účast při uzavírání multilaterálních mezinárodních smluv a následná správa těchto smluv. Každá z nich však disponuje specifickou oblastí působnosti. Zatímco Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) se zabývá většinou mezinárodních smluv v oblasti autorského práva včetně Bernské úmluvy nebo tzv. internetových úmluv, Světová obchodní organizace má v kompetenci tzv. dohodu TRIPS.³⁹

Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886 se považuje za nejstarší mezinárodní úmluvu v oblasti autorského práva. V současnosti se lze setkat s jejím zkráceným pojmenováním, a to Revidovaná úmluva bernská (RÚB). Tato dohoda byla vícekrát doplněna a upravena. Poslední taková revize proběhla v roce 1971 v Paříži. Přestože v době její ratifikace a akceptace poslední revize členskými státy nebylo povědomí o existenci internetu tak silné, hraje tato úmluva ústřední roli pro mezinárodní autorské právo. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou v ní stanoveny základní pilíře tohoto práva (zásada teritoriality, národního zacházení s cizinci a neformální ochrany), a projevy základů autorskoprávní ochrany (rozlišení na osobnostní a majetková práva či dobu trvání ochrany), ostatní mezinárodní dohody Bernské úmluvy z ní vycházejí nebo jejich části na sebe navazují.

³⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-240-0. s. 369.

Jedinečnou mezinárodní smlouvou je **Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví** z roku 1994, známá pod zkratkou TRIPS. Tento dokument tvoří přílohu Dohody o zřízení Světové obchodní organizace a na rozdíl od předešlých autorskoprávních úmluv obsahuje všestranný soubor, který se zabývá jak právy autorskými, tak právy souvisejícími (i některými průmyslovými právy). Její podstata tkví hlavně v tom, že předepisuje zemím jasné dané závazky k přijetí prostředků pro dodržování práv duševního vlastnictví. Nutné je zmínit, že ani tato dohoda „TRIPS“ nereflektuje na moderní digitální technologie.

V roce 1996 přijala Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) dvě smlouvy reagující na úpravy autorského práva s ohledem na trendy digitálního věku. Obě nesou zjednodušený příznačný název, tzv. **internetové úmluvy**, oficiálně jde o tyto smlouvy:

- **Smlouva WIPO o právu autorském** (World Intellectual Property Organization Copyright Treaty – WCT) – stanoví právo na sdělování díla veřejnosti.⁴⁰
- **Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech** (World Intellectual Property Organization Performances and Phonograms Treaty – WPPT) – ukotvuje právo na zpřístupňování zaznamenaných výkonů⁴¹ a zvukových záznamů veřejnosti, které se vztahují právě na šíření děl, zaznamenaných výkonů a zvukových záznamů na internetu.⁴²

⁴⁰ Ustanovení Čl. 8 Smlouvy WIPO o právu autorském.

⁴¹ Ustanovení Čl. 10 Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.

⁴² Ustanovení Čl. 14 Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.

2 Hudební dílo autorské

Hudební dílo vychází vlastně z duševního rozpoložení autora. Jeho prvotní nápad, myšlenka, vytvářejí jakýsi základní stavební kámen pro vytvoření hudebního díla, jež ve skutečnosti zrcadlí tvůrčovy vnitřní pocity. Podle vědního oboru – muzikologie – však hudební dílo představuje soubor několika svým způsobem samostatných složek, a teprve jejich propojením posléze vzniká konkrétní autorská představa.

2.1 Definice hudebního díla

Pro účely této práce je dobré seznámit se blíže s termínem *hudební dílo*. Mezinárodní norma ISO specifikuje hudební dílo jako „*dílo skládající se ze slučování zvuků s doprovodným textem nebo bez něj*“⁴³. Toto vymezení pojmu je však velice všeobecné, a tudíž nepřesné – vztahuje se sice na vše od písní, přes symfonie, opusy až ke zvukovým kombinacím z reklamních šotů, pro účely autorského práva je však nevyhovující – zejména z hlediska problematiky citace a plagiátorství. V naučných slovnících však lze najít přesnější vysvětlení. Například publikace Nakladatelství Odeon specifikuje pojem *hudba* jako druh umění, jenž je utvářen primárními prvky – harmonií, melodií, rytmem a barvou.⁴⁴ V odborném hudebním slovníku *Musiklexikon* se pod heslem *Komposition* uvádí, že hudební dílo je tvořeno elementy psychickými (tím je myšlena intuice, inspirace) a řemeslnými (což představuje hudební nástroje, dynamiku, hlasy, rytmus).⁴⁵

V encyklopedickém slovníku *Riemann Musiklexikon* jsou uvedeny dva termíny *Werk* a *Komposition*, pomocí nichž lze objasnit podstatu pojmu *hudební dílo* ze dvou různých stran. Pojem *Werk* podle slovníku představuje hudební dílo jako vícehlasou skladbu jakožto individuální dílo autora, jež je ve své finální podobě ztvárněno notovým zápisem. Avšak experimentální hudba se této definici vymyká. Tento žánr moderní hudby nebývá obvykle

⁴³ ISO 15707:2001. Information and documentation — International Standard Musical Work Code (ISWC). ISO, 2001. Bod 2.2. Musical Work. Dostupný z: <https://www.iso.org/obp/ui/%20#iso:std:iso:15707:ed-1:v1:en>

⁴⁴ Encyklopedický slovník. 1. Vyd. Praha: Odeon, 1993. ISBN 80-207-0438-8.

⁴⁵ SEEGER, Horst. *Musiklexikon: in zwei Bänden*. Leipzig: Deutscher Verlag für Musik, 1966, s. 528.

vyjádřen notovým zápisem, neboť ten je u něj vlastně nerealizovatelný: vyznačuje se totiž neobvyklými prvky, jako jsou například zvuky z ulice, dopravních prostředků apod.

Druhý pojem z Riemannova hudebního slovníku *Komposition* rovněž charakterizuje hudební dílo jako určitou kompozici zaznamenanou notovým zápisem, avšak upřednostňuje samotný proces vzniku a následného záznamu hudebního díla.⁴⁶

Mimo vymezení termínu *hudební dílo* je podstatné porozumět i pojmům, jako je *originalita*, *jedinečnost* a *tvůrčí činnost*, protože právě s jejich pomocí autorské právo určuje hudební dílo jako dílo autorské. *Originalita* jak z aspektu uměleckého, tak právního představuje hlavní hledisko odlišující jednotlivá díla od sebe. Z právního hlediska je definice autorského díla ustanovena § 2 odst. 1 Autorského zákona.⁴⁷ Jedná se o tedy takové dílo, které je jedinečné a je výslednou prací tvůrčí činnosti autora. Za *jedinečnost* se považuje určité množství tvůrčí osobitosti, která musela být použita, aby vzniklo autorské dílo. Co se týče *tvůrčí činnosti*, jedná se o činnost ryze skutečnou, tudíž může být tvůrcem kdokoliv – tedy i nesvéprávný člověk. V hudební teorii se za *tvůrčí činnost* nepovažuje jen „řemeslná“ složka průběhu vzniku uměleckého díla, ale také i tvůrčí a estetická podoba, které představují schopnost jedince nacházet nová, neotřelá řešení, dávat věcem a symbolům nový význam, uskutečňovat něco nového.⁴⁸

2.1.1 Složky hudebního díla

Hudební dílo navozuje dojem jakéhosi komplexu skládajícího se z těchto klíčových elementů: melodie, harmonie a kinetické prvky. Melodie plní zásadní funkci. Právě prostřednictvím *melodie* předává tvůrce hudebního projevu publiku hlavní hudební motiv, jenž je posléze v hudebním díle dále rozvíjen. Formulace melodie z pohledu hudební teorie by se dala určit jako lineární posloupnost mezi jednotlivými tóny v čase. Melodie hraje významnou roli v rámci rozlišování hudebních děl, a z právního hlediska bývá proto nejčastěji řešena soudní cestou v případě autorskoprávních sporů. Funkcí *harmonie* je podílet se spíše na melodii, ale harmonie jakožto samostatný element jen stěží může sama o

⁴⁶ DAHLHAUS, Carl, Hans Heinrich EGGBRECHT a Hugo RIEMANN. *Brockhaus-Riemann Musiklexikon: in 2 Bd.* Mainz: Schott, 1978-1979, s. 347. ISBN 3765303038.

⁴⁷ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

⁴⁸ POLEDŇÁK, Ivan. *Stručný slovník hudební psychologie. I.* vyd. Praha: Supraphon, 1984, s. 389. ISBN 02-008-84.

sobě dávat celému hudebnímu dílu ojedinělost. Poslední složku hudebního díla představuje *kinetický prvek*, jenž se skládá z neodmyslitelných částí, a to rytmu a tempa, neboť jejich prostřednictvím se vyjadřuje melodický a harmonický element hudebního díla z časového hlediska.

Nutné je rovněž vyzdvihnout tzv. *dynamickou a barevnou stránku hudebního díla*, neboť rovněž i ony určují hudební dílo. Dynamičnost a barevnost skladby se vyznačuje jakousi nezávislostí na základu hudebního díla, avšak jejich podstata vychází ze ztvárnění, a to jak prostřednictvím uměleckého citu interpreta, tak rovněž použitím hudebních nástrojů, jež zabarvení hudebního díla podtrhují.

2.1.2 Citace hudebního díla

Zákonná citační licence je prostředek ustanovený v autorském zákoně dovolující použít dílo nebo jeho část v díle jiném. Tato licence vychází z toho, že citace bude použita jako součást jiného díla, které samo je určeno a definováno z hlediska autorskoprávního. Je-li výtvor užíván nezávisle, pak nepůjde o citační licenci, nýbrž o výkon autorského majetkového práva dílo užít.⁴⁹ Zákon současně činí rozdíl mezi tzv. malými a velkými citacemi. *Malá citace* dovoluje bezplatně citovat ze zveřejněného díla, avšak pouze jeho pasáže. Takovou „díličí citaci“ je možné použít bez ohledu na účel (tedy lze to udělat i za účelem uměleckým). Velkou citaci lze užít pouze pro účely kritiky, recenze, nebo se záměrem vědecké či odborné tvůrčí činnosti.⁵⁰ Vždy je třeba brát v úvahu skutečnost, že ani v případě zákonné citační licence se nesmí narušit osobnostní právo autora na celistvost díla. Citace musí být tudíž kompletní (tzn. uvedení autorství a citačního zdroje) a nezměněná autorem, jenž se chystá dílo použít.⁵¹

⁴⁹ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2007. Velké komentáře, s. 359. ISBN 978-80-7179-608-4.

⁵⁰ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2007. Velké komentáře, s. 360. ISBN 978-80-7179-608-4.

⁵¹ LEŠKA, Rudolf a Petr OSTROUCHOV. *Práva duševního vlastnictví: příručka pro Technickou univerzitu v Liberci*. Vyd. 1. V Liberci: Technická univerzita, 2012. ISBN 978-80-7372-829-8, s. 37.

2.1.3 Překročení limitů bezúplatné zákonné citační licence a plagiát

Rozsah citační licence není neomezený. Primární povinností při užití citační licence je uvedení zdroje a autora citovaného díla. Jasný způsob této identifikace v legislativě ovšem není jednoznačně stanoven. V případě audiovizuálních děl je možné splnit identifikační povinnost citací v závěrečných titulcích filmu, u projevů literárních lze aplikovat některou z norem ošetřující bibliografické citace.⁵² Určité dilema pak vyvstává v tom, jak nejlépe identifikovat citované dílo, pokud se jedná o dílo hudební, neboť z legislativního⁵³ hlediska je citační údaje nutné uvádět vždy, a k témuž výkladu se přiklání i Telec a Tůma.⁵⁴

Norma vymezuje plagiát jako „představení duševního díla jiného autora půjčeného nebo napodobeného v celku nebo zčásti jako svého vlastního“.⁵⁵ V dnešní moderní době, kdy člověk disponuje širokou škálou technik a postupů, které finální ztvárnění díla upravují, jde velmi těžší rozpoznat, zda a do jaké míry k neoprávněnému převzetí díla předchozího došlo.⁵⁶ Mimo prezentování cizího díla za vlastní se do plagiátorství řadí i neúplné či zcela chybějící citování. Pro plagiátorství (rovněž se používá pojem *pirátství*) je typické, že cizí dílo je otevřeně prezentováno jako dílo vlastní. Tím vzniká rozdíl mezi plagiátorem a neoprávněným uživatelem, za nějž se považuje osoba, jež porušila stanovený limit citace či jiného oprávnění, jež by bylo v souladu s právním řádem vůči autorskému právu.

2.1.4 Spoluautoři hudebního díla

V hudební branži je běžné, že hudební projev je jakýmsi výstupem tvůrčí činnosti více autorů a že hudební kompozice bývá převážně tvořena dvěma částmi, hudební a textovou. Z právního hlediska tyto dvě složky představují úplně odlišné oblasti. Pokud jedna osoba vytvoří celou hudební složku a druhá výslednou skladbu opatří textem, pak se o spoluautorské dílo nejedná. Spoluautoři jsou fyzické osoby – jednotlivci, jež vytvářejí

⁵² Dle ČSN ISO 690 (01 0197) Bibliografické odkazy a citace dokumentů platné od 1. dubna 2011.

⁵³ § 31 odst. 1, zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

⁵⁴ TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář. 1. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2007. Velké komentáře, s. 362. ISBN 978-80-7179-608-4.

⁵⁵ Norma ČSN 5127-2003.

⁵⁶ ŠALOMOUN, Michal. *Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl.* 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. C. H. Beck pro praxis. ISBN 9788074000973, s. 100-101.

společně jediné a nedílné autorské dílo. Vzniklá autorská práva pak přísluší všem spoluautorům společně a nerozdílně.⁵⁷ Pokud vyvstaly spekulace, zda autorské dílo je výsledkem činnosti spoluautorů, pak se uplatní zásada, že jednotlivé tvůrčí příspěvky musí být po oddělení od díla nezpůsobilé obstát jako díla samostatná. V opačném případě by se jednalo o spojení více autorských děl.⁵⁸

⁵⁷ ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2006, s. 43. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7.

⁵⁸ TELEČ, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář. I. vyd.* V Praze: C. H. Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4, s. 116.

3 Hudba v reklamě jako autorské dílo

V této kapitole je velmi důležité vymezit, že užití autorského díla, ať už zvukového či obrazového, má odlišná pravidla v závislosti na tom, zda je dané autorské dílo prezentováno veřejnosti nebo v rámci osobní či soukromé potřeby. Jestliže jde o produkci autorského díla v rámci tzv. volného užití (jde o takovou situaci, kdy je hudba produkována například rodině či blízkým přátelům), jde tedy o užití pro osobní potřebu. Volné užití autorského díla je zákonem povoleno bez omezení. Jak ovšem užití autorského díla funguje v rámci reklamních kampaní, bez ohledu na to, v jakém médiu jsou uveřejněna? V první řadě velmi záleží na volbě díla, které má být produkováno, protože zákon poukazuje na to, že ta díla, která jsou starší sedmdesáti let, mohou být produkována volně, zatímco ta, která tohoto stáří nedosahují, podléhají licenční smlouvě, kterou společnost, jež chce toto dílo použít, musí vlastnit. V praxi to tedy funguje takovým způsobem, že jestliže se společnost rozhodne do své reklamy použít dílo například Bedřicha Smetany, nebude nutné, aby si obstarala licenční smlouvu, ale na druhou stranu, chce-li v reklamě použít dílo například Hany Hegerové, bez licenční smlouvy se dopustí porušení autorského práva. Jak již bylo zmíněno, jde o hranici sedmdesáti let, která se podle zákona počítá od smrti autora, přičemž tato lhůta začíná běžet od 1. ledna následujícího roku po úmrtí.⁵⁹

Třístupňový test při použití hudebního díla v reklamě

Kromě volného užití a volného díla existuje ještě jedna možnost, která povoluje užití autorského díla, aniž by byla vyžadována licenční smlouva. Jedná se o tzv. třístupňový test. Tento test je stanoven v zákoně, konkrétně pak v § 29 českého autorského zákona č. 121/2000 Sb. a musí jej splňovat všechny zamýšlený způsob použití daného díla, aby nebylo nutné obstarávat si licenční smlouvu.⁶⁰ Celkový výčet volného užití autorského díla, ale též zákonných licencí, je obsažen v paragrafech 30–39 autorského zákona. Konkrétním příkladem je například výše uvedené užití díla pro osobní potřebu, ale také citace z díla, kterou se ovšem rozumí nejen tvorba literární, ale též různé části filmů. Je však nutné mít na

⁵⁹ Často kladené dotazy o autorských právech. *European Union Intellectual Property Office* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/web/observatory/faqs-on-copyright-cs>

⁶⁰ Často kladené dotazy o autorských právech. *European Union Intellectual Property Office* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/web/observatory/faqs-on-copyright-cs>

vědomí, že podmínky, které jsou zákonem povoleny, jsou nastaveny velmi přísně. Jestliže chce mít společnost naprostou jistotu, že zákon neporuší a nebude jednat neoprávněně, musí si velmi pečlivě prostudovat úplné znění autorského zákona a najít v něm jednotlivé výjimky a zcela doslovně dodržet veškeré podmínky, které jsou tam obsažené.

Je však nutné zdůraznit, že k legálnosti použití autorského díla nestačí pouze pečlivé prostudování jednotlivých výhod, které zákonné výjimky poskytují, je velmi nutné splnit i další, ne tolik výraznou podmínku, jíž je nutnost využít a včlenit výňatky do svého vlastního autorského díla. Jestliže tedy reklamní dílo nebude nést veškeré pojmové znaky díla, například v něm bude zahrnuto využití mechanického přepisu, informací, které jsou doplněné citacemi, či půjde o obchodní sdělení, nebude pro společnost možné, aby tuto výjimku v zákoně využila. Jestliže se při tvorbě reklamního sdělení podaří splnit výše uvedené podmínky a zcela striktně dodržovat pravidla jednotlivých výjimek, dojde tím ke splnění prvního stupně v třístupňovém testu.⁶¹

Posléze je ovšem nutné projít i stupni následujícími, tedy nepoužít dílo v rozporu s běžným způsobem užití, ale také se nepřiměřeným způsobem nedotknout oprávněných zájmů autora. Lze tedy podotknout, že pravidla, jež platí pro stupeň první, jsou relativně jasná oproti stupni druhému a třetímu. Například v případě oprávněného zájmu autora je velmi těžké určit, kam až sahá a kdy jej již společnost ve své reklamě porušuje. Stejně tak určení, co je běžný způsob užití díla. Bohužel oba pojmy jsou velmi neurčité, nicméně na druhé straně je vysoce pravděpodobné, že užití díla v reklamě se již za běžný způsob nepovažuje.

Právě z toho důvodu společnosti, které chtějí využít autorského díla v reklamách, velmi často třístupňovým testem neprojdou, protože zpravidla narazí na stupeň třetí, podle kterého není možné použít autorské dílo takovým způsobem, aby nebyl nepřiměřeně dotčen oprávněný zájem autora. Zcela zjednodušeně pak lze říci, že jestliže má být dílo využito k dosažení zisku, což je pro reklamní sdělení typické, pak jednoznačně není možné považovat za zájem autora, aby neobdržel část tohoto zisku, který na základě reklamy společnost získá. Právě z toho důvodu pak není možné autorské dílo využít bezplatně pouze

⁶¹ Často kladené dotazy o autorských právech. *European Union Intellectual Property Office* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/web/observatory/faqs-on-copyright-cs>

na základě třístupňového testu. V tomto okamžiku je pro společnost nevyhnutelné, aby si obstarala licenční smlouvu.⁶²

Co se tedy týká společností, jež chtějí ve své reklamě využít autorského díla některého umělce, je pro ně nezbytností získat licenční smlouvu, a teprve následně mohou toto dílo použít. Samozřejmě i v tomto okamžiku je použití autorského díla v reklamě poněkud složitější, protože neexistuje žádný oficiální autorský registr, do kterého by mohly společnosti nahlížet. Je tedy velmi nutné zdůraznit, že na rozdíl od práv, která jsou spojena s vynálezy, ochrana autorských práv k dílům vzniká neformálně. Tato práva tedy vznikají ve stejném okamžiku jako dílo samotné. Autor, který vymyslí hudbu a text k písni, k nim automaticky vlastní autorská práva, a to ještě dříve, než je oficiálně vydá, přičemž již vzniklá díla nemusí nikde nahlašovat.

Porušení autorského práva, tedy nedodržení výše uvedeného postupu, obzvlášť co se týká licenčních smluv pro použití autorského díla v reklamě, může mít více důsledků. V první řadě hrozí vysoká pokuta za přestupek, dále může autor písni danou společnost žalovat a zároveň může dojít i k trestnému činu, protože i v trestním zákoně je poskytnuta ochrana autorům, a to v ustanovení §152, které mimo autorská práva a práva s autorstvím související řeší také práva k databázi.

3.1 Organizace zajišťující dodržení autorských práv v reklamě

Pokud tedy má být nějaké dílo použito v reklamě, je nutné si autora dané písni vyhledat, což u písni může být poněkud obtížnější než například u knih, nicméně většina autorů je zastoupena sdruženími, která jsou oprávněna k výkonu kolektivní správy těchto práv a v dnešní době jich v České republice působí celkem šest a jejich působnost je vždy zaměřena na konkrétní uměleckou tvorbu a její obsah. Co se týká písni, které by společnost měla využít ve své reklamě, musí se obrátit na OSA (Ochranný svaz autorského práva k hudebním dílům), který v zastoupení uzavře za příslušného autora licenční smlouvu. Touto licenční smlouvou se společnost zavazuje vyplatit autorovi příslušnou odměnu za to, že smí použít jeho dílo ve své reklamě. Společnost, jež chce využít konkrétní píseň ve své reklamě, však musí počítat s tím, že licenční smlouvu bude muset podepsat minimálně se dvěma

⁶² Chcete písničku do Vaší reklamy? *Euro.cz*. [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/chcete-pisnicku-do-vasi-reklamy-886196>

autory, a to s tvůrcem hudby a s tvůrcem textu. Jestliže by v reklamě měl píseň zpívat i stejný interpret, je nutné sehnat i jeho souhlas, ačkoli není autorem. Jedná se totiž o výkonného umělce, který je zastoupen sdružením Intergram, jež se zabývá právy k uměleckému výkonu podle zákona.⁶³

3.2 Ochranný svaz autorský

Tento svaz byl založen samotnými autory v roce 1919 a první ustavující schůze OSA se konala 9. října 1919. Mezi zakládajícími členy svazu OSA byl mimo jiné tehdy i velmi populární hudební skladatel Karel Hašler. Dalším členem, a dokonce též jedním z prvních ředitelů OSA, se stal syn světoznámého skladatele Antonína Dvořáka Otakar Dvořák. Následujícího roku došlo ke zvolení předsedy výboru, kterým byl význačný český hudební skladatel J. B. Foerster.⁶⁴

Již od svého počátku až dodnes je OSA považována za nezbytný „most“ mezi autory a těmi, kteří jejich díla užívají, a jednotlivým autorům poskytuje služby, jež jsou spojeny s vybíráním a následným rozúčtováním autorských odměn, a to včetně zpracování dat od všech uživatelů. Nabízí však i možnost využít právní poradenské služby v oblastech autorského práva. Na druhé straně uživatelům autorských děl usnadňuje přístup k legálnímu využívání hudby všech myslitelných žánrů z celého světa. Během svého působení v České republice prošel OSA celou řadou změn v rámci právních forem. V době, kdy vznikl, byl zapsán jako společenství s ručením omezeným, až do prosince roku 2013 měl formu občanského sdružení, a to podle zákona č. 83/1990 Sb. Od ledna následujícího roku působil jako spolek, tentokrát podle § 3045 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku. Aktuálně je zapsán ve spolkovém rejstříku, jež vede Městský soud v Praze, v oddílu L, vložka 7277.⁶⁵

V dnešní době OSA spravuje autorská práva pro více než 9 000 domácích a více než 3 500 000 zahraničních nositelů autorských práv. Co se týká autorských práv, jde nejen o skladatele, ale také textaře, nakladatele a dědice.

⁶³ Jaký je rozdíl mezi Intergram a OSA. *Intergram.cz*. [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.intergram.cz/faq-items/jaky-je-rozdil-mezi-intergram-a-osa/>

⁶⁴ Kdo jsme. *Osa.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/>

⁶⁵ Kdo jsme. *Osa.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/>

Za elementární činnost svazu OSA jakožto neziskové organizace se považuje kolektivní správa majetkových autorských práv k hudebním dílům, ať už s textem či bez něj, ale též k jiným autorským dílům ve smyslu autorského zákona. Dále pak jde o zpřístupnění uvedených děl široké veřejnosti včetně činností s tím souvisejících, a to na podkladu oprávnění, které je uděleno Ministerstvem kultury České republiky, případně na základě pověření uděleného OSA jiným kolektivním správcem. V rámci živnostenského oprávnění OSA vykonává také agenturní činnost. V poslední řadě pak v rámci agentury poskytuje licence, a to na základě individuálního pověření každého z nositelů autorských práv.

Již od okamžiku svého založení v roce 1919 se OSA velmi aktivně zapojuje do ochrany autorských, ale též majetkových práv s mezinárodním přesahem. Koncem roku 2018 měl OSA uzavřených celkem 126 recipročních nebo unilaterálních smluv, a to s 81 autorskými organizacemi ze zahraničí napříč všemi kontinenty. Právě díky této spolupráci může OSA chránit autorská práva jak domácích autorů, tak i nakladatelů na celém světě, a současně s tím i naopak chránit práva více než tří a půl milionu zahraničních autorů i nakladatelů na území České republiky.

V dnešní době je OSA členem mezinárodních organizací jako například GESAC (*Groupement européen des sociétés d'auteurs et compositeurs* neboli česky „*Evropské sdružení autorů a skladatelů*“). V rámci tohoto sdružení pak spolupracuje především s pracovní skupinou Madrid Group, jejíž je součástí. Tato skupina sestává ze zástupců všech členských organizací a zabývá se zpracováním právního stanoviska k záležitostem, které jsou v oblasti autorského práva aktuální. Dále je OSA členem organizace CISAC (*Confédération internationale des sociétés d'auteurs et compositeurs*), tedy Mezinárodní konfederace autorů a skladatelů. V roce 2011 dosáhla OSA nejvyššího stupně hodnocení v zásadách CISAC Professional Rules. Tato federace se zaměřuje především na vysokou kvalitu řízení, posilování efektivitu a co nejvyšší možnou míru transparentnosti kolektivní správy. Dále pak na navyšování kvality směrem k nositelům autorských práv, ale na druhé straně také směrem k uživatelům těchto práv. V poslední řadě je OSA součástí BIEM (*Bureau international des sociétés gerant les droits d'enregistrement et de reproduction mecanique*), což je Mezinárodní úřad společností spravujících práva k mechanickému zaznamenávání a reprodukování hudebních děl.⁶⁶

⁶⁶ Kdo jsme. Osa.cz [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/>

Od roku 2010 OSA také spustil grantový program, který se jmenuje Granty Partnerství. Tento projekt byl vytvořen s cílem podpory provozování děl autorů, kteří jsou OSA zastupováni, a celkově má podporovat a chránit jejich tvorbu. Za pomoci jednotlivých programů Partnerství se OSA podílí mimo jiné i na hledání nových talentů či se velmi často stává partnerem různých charitativních akcí. Za nejvýznamnější programy, ve kterých OSA realizuje partnerství, jsou považovány především „OSA živě“, kdy je svaz partnerem mnoha živých hudebních produkcí, jako jsou například koncerty, koncertní cykly či různé festivaly. Dalším programem, který stojí za zmínku, je „OSA pomáhá“, při němž podporuje rozličné charitativní či dobročinné akce. Kromě již zmíněných se OSA angažuje jako partner i při akci „OSA talent“, v jejímž rámci napomáhá při organizování soutěží a hudebních kurzů, především pro mladé hudební autory, dále pak festivalů či koncertů, kde jsou tito mladí hudební autoři prezentováni. OSA se však věnuje také soutěžím a hudebním oceněním; za nejznámější lze považovat Bohemi JazzFest, Ceny Apollo či Žebřík Music Awards.

4 Příklady porušení autorského práva k hudebním dílům

V této kapitole lze představit některé případy řešené organizací OSA a soudy České republiky. Jedná se o případovou studii, která by měla ukázat, jak se porušení autorského práva řeší v praxi.

4.1 Případy řešené OSA

Hudba v čajovně

Do sporu s OSA se dostal majitel jedné pražské čajovny nesoucí název Shnagri-la, podnikatel Jan Syrovátka. Jako mnoho jiných i tento podnikatel ve své provozovně pouštěl pro příjemnější atmosféru svým hostům hudbu, a to pouze za pomoci počítače, na kterém přehrával komerční vysílání internetového rádia Jamendo.com. Právě s ním měl uzavřenou smlouvu, která ho opravňovala k provozování autorských děl, uměleckých výkonů a ostatních předmětů ochrany ve svém podniku. Za tuto licenci pan Syrovátka platil rádiu odměnu ve výši 55 eur za rok. Žádnou jinou hudbu ve svém podniku Shangri-la nikdy nepouštěl, ovšem přesto po něm OSA žádá poplatek, který provozovatel čajovny odmítá s tím, že OSA požaduje poplatek za provozování hudby těch autorů, které nezastupuje, protože hudebníci, kteří hrají na rádiové stanici Jamendo.com, nejsou členy OSA a licenci k provozování těchto děl vlastní pouze komerční rádio. Tento názor se však neslučuje s názorem Lukáše Paulů z oddělení komunikace OSA. Ten uvedl, že v tomto konkrétním případě není problémem provozování komerčního rádia, ale na podkladě tzv. potenciální recepce, a to podle § 23 autorského zákona. V něm je uvedeno, že v případě provozovny, jež je vybavena počítačem, jenž technicky umožňuje příjem rozhlasového vysílání, vzniká ze zákona povinnost mít souhlas k užití chráněných děl.⁶⁷

Podle zákona je tedy zřejmé, že pan Syrovátka poplatky OSA hradit měl; zákon již nehledí na to, zda došlo k samotnému užití chráněných děl či nikoliv. Čajovna Shangri-la tedy „dlužila“ OSA 6 000 Kč, ačkoli s ní neměla podepsanou smlouvu. V současné době se

⁶⁷ Shangri-la. *Pirati.cz*. [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://wiki.pirati.cz/temata/shangri-la>

tento případ nadále řeší, ovšem velmi pravděpodobně bude mít dohru u soudu, protože Česká pirátská strana podala na OSA trestní oznámení k Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 2, a to pro podezření z trestného činu podvodu. Předseda České pirátské strany Ivan Bartoš uvedl, že vidí problém již v samotném znění zákona. Podle jeho názoru totiž není možné automaticky předpokládat, že v provozovně se bude produkovat taková hudba, kterou zastupuje OSA, jen z toho důvodu, že na to je v dotyčném podniku dostačující technické vybavení.⁶⁸

V tomto případě zatím není rozhodnuto, zda má pravdu OSA či čajovna Shangri-la, nicméně s přihlédnutím k zákonu, ať už je možné jej vyložit pro podniky nespravedlivě či nikoli, je pravděpodobné, že dlužnou částku bude muset podnikatel Syrovátka OSA uhradit. Doporučení pro podniky tedy je takové, že dokud nebude zákon blíže specifikován, je lepší, aby poplatky OSA hradily. V případě, že s těmito poplatky provozovna nesouhlasí, stejně jako v případě výše uvedené čajovny, je pak pravděpodobné, že situaci bude rozhodovat až soud.

Zpívání státní hymny

Ve druhé kauze na sebe OSA upozornila spíše nešťastným způsobem, když vyžadovala poplatky za vystoupení pěveckého sboru Březiňáček z Děčína. Tento sbor ve sportovní hale zazpíval prezidentovi během jeho návštěvy města státní hymnu. Po prošetření OSA vyšlo najevo, že za státní hymnu se platit nemůže, protože se jedná o užití státních symbolů, které zpoplatnění nepodléhají. Děti dál během vystoupení zpívaly a tančily na děčínském náměstí, což organizátoři této akce OSA také nenahlásili.⁶⁹

V první řadě tedy byl OSA kontaktován ředitel domu dětí a mládeže Zdeněk Kult. Pracovník děčínské organizace OSA pan Pavelka se ho dotazoval, zda měli nějaké vystoupení v basketbalové hale, což dotazovaný potvrdil. Zástupce OSA chtěl dále vědět, z jakého důvodu tuto akci nenahlásili, a Zdeněk Kult uvedl, že neviděl důvod, proč by tuto akci hlásit měl, především z toho důvodu, že nebyl pořadatelem této akce.

⁶⁸ Shangri-la. *Pirati.cz*. [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://wiki.pirati.cz/temata/shangri-la>

⁶⁹ Praktiky hudebního bernáku. *Učitelské noviny* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/index.php/%22%22%22%22?archiv&clanek=4087>

Po zveřejnění tohoto konfliktu na tiskové konferenci města se začala OSA zabývat také vystoupením na náměstí. Jak se ukázalo, pořadatelem akce byla radnice, a starosta se tedy rozhodl OSA zaplatit dlužnou částku. Za OSA se vyjádřila předsedkyně svazu Alexandra Wünschová Pujmanová v takovém duchu, že k žádnému konfliktu mezi Domem dětí a mládeže a OSA nemuselo dojít, ale vedoucí kulturního odboru radnice byl v době, kdy si pan Pavelka z OSA ověřoval informace, na dovolené, a byl tedy odkázán právě na ředitele DDM. S radnicí se pak OSA dohodla, že dojde k úhradě poplatku 397 korun, aniž by byla vystavena jakákoli pokuta. Ředitel DDM tedy nemusel hradit poplatek ve výši necelých čtyř set korun ale pouze proto, že nebyl pořadatelem akce. Podle OSA veškeré školy a vzdělávací zařízení jsou od těchto poplatků osvobozeny v případě, že pořádají veřejnou produkci v rámci nevýdělečné činnosti a za předpokladu, že v ní účinkují žáci či učitelé.⁷⁰

Na druhou stranu však od poplatků nejsou osvobozeny instituce, které pracují s dětmi a mládeží. Osvobodit tyto organizace by podle Alexandry Wüschové Pujmanové odporovalo literě zákona. OSA musí chránit zájmy autorů a řešit každý případ zvlášť. Ředitel DDM také požadoval vysvětlení, proč by měl platit za folklórní vystoupení, když autoři již většinou nejsou ani známi. OSA v tomto případě uvádí, že za folklórní vystoupení není požadována platba, ovšem problém vznikne za předpokladu nedodržování zákona. Především z toho hlediska, že povinností organizátorů jakékoli veřejné produkce je tuto akci nahlásit, a to i v okamžiku, kdy je využíván repertoár bez autorského práva. V případě tradiční lidové tvorby tak není požadován poplatek. Na druhou stranu, pokud tato akce nahlášena není, bere ji OSA podle litery zákona jako produkci, která podléhá poplatku.

Z této kauzy tedy vyplývá, že ačkoli se jednalo o akci, která nepodléhá žádným poplatkům, udělali organizátoři chybu, čímž porušili zákon. Poplatek, který OSA po radnici požadovala, je spíše symbolický, jednalo se pouze o necelých čtyři sta korun, a z toho důvodu se s největší pravděpodobností radnice nepouštěla do soudního sporu, neboť v tomto případě se nejedná o nijak vysokou částku. Organizátoři akce porušili stanovená pravidla tím, že akci předem neohlásili. V okamžiku, kdy by tak učinili, nebyl by jim vyměřen poplatek žádný.

⁷⁰ Praktiky hudebního bernáku. *Učitelské noviny* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/index.php/%22%22%22%22?archiv&clanek=4087>

Pokuta pro OSA

Dále zmíním kauzu z druhého úhlu pohledu. Tentokrát nejde o porušení autorského práva společností či jednotlivci, ale samotného OSA. Tento svaz totiž dostal pokutu od Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to ve výši 10,67 milionu korun. Důvodem takto vysoké pokuty byl podle ÚOHS zcela chybný postup v případech, kdy OSA požadoval po ubytovacích zařízeních platbu za příjimače v pokoji, a to i v okamžiku, kdy v těchto pokojích nebyli ubytováni hosté. Tato praktika OSA měla být provozována od roku 2008 až do roku 2014. Dle ÚOHS došlo ze strany OSA k porušení nejen zákona o hospodářské soutěži, ale také k soutěžním pravidlům v rámci celé Evropské unie. Dále pak je upřesněno, že došlo ke zneužití právě tím, že v rámci výše uvedeného období OSA ve svých sazebnících vůbec nezohlednil obsazenost pokojů v jednotlivých ubytovacích zařízeních. Provozovatelé těchto ubytovacích zařízení v konečném důsledku platili za licence, ačkoli v pokoji nebyl nikdo ubytován.⁷¹

OSA proti tomuto rozhodnutí podala rozklad, protože se závěry ÚOHS se neztotožňuje a prostřednictvím předsedy představenstva svazu Romana Strejčka uvádí, že došlo k pochybení jak v posouzení právní, tak i skutkové podstatě věci. OSA se též hájí tím, že obsazenost pokojů v ubytovacích zařízeních není zohledňována ani zahraničními kolektivními správci. Na druhé straně je rozhodnutí ÚOHS pozitivně přijímáno Asociací hotelů a restaurací České republiky, protože majitelé hotelů v této záležitosti již několikrát upozorňovali, že tento poplatek nedává z úhlu pohledu logiky smysl. Hosté či hoteliér nemohou platit za jakoukoli službu nebo produkt, o který nemají zájem, a navíc jej ani nejsou schopni v danou dobu konzumovat, když v hotelu ani fyzicky nejsou. To uvedl prezident asociace sdružující hotely a restaurace Václav Stárek. Dále také očekává, že rozhodnutí ÚOHS v konečné fázi povede ke standardizaci vztahů mezi kolektivními správci a uživateli autorských děl. Pokuta v dnešní době ještě stále není pravomocná.

V tomto případě je velmi těžké posoudit, zda měly hotely platit poplatky za služby, které nevyužívají, či zda OSA má na tyto poplatky vůbec nárok. OSA se opírá o běžný postup zahraničních kolektivních správců, na druhé straně Asociace hotelů a restaurací

⁷¹ ÚOHS. Úřad uložil pokutu přes 10 milionů korun kolektivnímu správci OSA za zneužití dominantního postavení. *Uohs.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/2710-urad-ulozil-pokutu-pres-10-milionu-korun-kolektivnimu-spravci-osa-za-zneuzeni-dominantniho-postaveni.html>

pokládá poplatek za zcela nelogický. V tomto případě dojde velmi pravděpodobně k soudnímu sporu, neboť ÚOHS a OSA tento problém nevyřeší smírem a bude nutný zásah třetí strany, která je rozsoudí. Nelze tedy podat konkrétní doporučení ani jedné ze stran sporu, neboť podle informací k této kauze do roku 2008 OSA obsazenost pokojů ve výpočtu odměny autorům zohledňovala a změna, která přišla, nebyla podložena rozšířením zákona o autorských právech.

4.2 Případy řešené soudní cestou

Rozsudek jménem republiky č. j. 1 Co 64/2006-93

Soud prvního stupně vycházel z nálezu, že žalobcem je autor písně s názvem „*Dej cihlu k cihle*“, přičemž součástí textu této písně je mimo jiné verš „upeč třeba chleba, postav třeba zed’“. Spor tak vznikl kvůli billboardu, na němž byla vyobrazena míchačka na beton, u které stojí žena. Pod názvem žalované společnosti B. H. S. se nacházel text „*upeč...*“ a na následujícím řádku bylo pokračování textu „*... třeba zed’*“. Pod tímto sdělením se na billboardu dále nacházely technické parametry zboží, doba záruky a její cena. V tomto případě se soud neztotožnil s výrokem žalované strany, že užitím tohoto sloganu, který je doplněný o obrazový materiál, nedošlo k porušení autorských práv, tudíž nedošlo k neoprávněnému použití autorského díla žalobce a jeho následné změny.

Rozhodnutí soudu vycházelo především z faktu, že text písně, která konkrétní část textu vyobrazuje na billboardu, je dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů a doplňků. V autorském zákoně je mimo jiné výslovně uvedeno, že autorské právo se nevztahuje pouze na dílo samotné, ale i na jeho jednotlivé části, a to podle § 2 odst. 3. Pokud tedy dochází k použití jen některé části pro účely reklamy, je i v tomto případě nutný souhlas autora použitého díla či jakékoli jeho části. Podle soudu je tedy nezpochybnitelné, že žalovaná strana při propagaci svého produktu použila část díla žalobce, konkrétně se jednalo o zmíněný úryvek z písně, který je možné považovat za notoricky známý, a při vnímání této reklamy veřejností se většinou vybaví text písně „*Dej cihlu k cihle*“. Z výše uvedeného plyne, že žalovaná strana svým jednáním zasáhla neoprávněně do autorských práv žalobce, a to tím, že široká veřejnost či veřejnost umělecká se mohou domnívat, že žalobce udělil k využití části svého textu souhlas.

Strana žalovaná podala odvolání k Vrchnímu soudu v Olomouci, který se však v rozsudku ze dne 13. září 2006 zastal soudu prvního stupně a jeho rozsudek potvrdil.

Odvolací soud zdůraznil, že reklamní slogan v celém rozsahu kopíruje konkrétní část písně žalobce a odpovídá závěru, že jde o píseň „*Dej cihlu k cihle*“. Dokonce i použití teček ve sloganu navozuje dojem, že část textu je z něj vypuštěna, přičemž píseň žalobce je velmi známá a natolik oblíbená a samotný text je zcela jedinečný, že výsledek zpracované reklamy tímto způsobem neumožňuje žádný jiný závěr, než že na billboardu byla použita část textu z této písně. Samotná tvůrkyně billboardu potvrdila, že tuto píseň dobře zná. Z toho plyne, že žalovaný, který billboard v rámci reklamní kampaně použil, zcela jednoznačně porušil autorská práva a zasáhl do díla žalobce. Soud druhého stupně se mimo jiné ztotožnil i s tím, že žalobci vzniklo právo na zadostiučinění kvůli neoprávněným zásahům a užitím díla žalovanou stranou. V původním rozsudku byla uveřejněna jak omluva, tak i finanční kompenzace, kterou odvolací soud shledal přiměřenou. Kromě již zmíněného došel soud k závěru, že se žalovaná strana na základě využití autorských práv žalobce bezdůvodně obohatila a výše tohoto obohacení byla prokázána zprávami o obvyklé odměně za používání díla pro reklamní účely prostřednictvím zmíněných billboardů.

Rozsudek soudu tak uložil žalované straně uhradit žalobci částku 200 000 korun, a současně s tím také uveřejnit omluvu formou tiskové inzerce v celostátním deníku. Omluva zněla: *“Omluva. Na velkoplošné venkovní tiskové reklamě naší společnosti jsme k podpoře prodeje míchačky stavebních hmot v měsíci září 2004 užili slovní spojení „Upeč ... třeba zed““. Tímto jednáním jsme neoprávněně změnili a užili část verše textu písně „Dej cihlu k cihle“, který zní „Upeč třeba chleba, postav třeba zed““. Panu Z. S., autoru textu písně „Dej cihlu k cihle“, se omlouváme. B., k. s.“*. V poslední řadě došlo také k rozhodnutí soudu o náhradě nákladů za řízení, které měla hradit strana žalovaná.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky č. j. 30 Cdo 733/2016 ze dne 31. 08. 2016

Soud prvního stupně, jednalo se o Městský soud v Praze, rozhodl v rozsudku ze dne 20. srpna 2014, že žalovaná strana se musí zdržet používání části textu písně s názvem „Až“, konkrétně pak „*Co děti? Mají si kde hrát?*“, neboť autorem tohoto textu je prokazatelně žalobce. Soud v tomto případě vycházel ze zjištění, že žalobcem je právě autor této písně, která je interpretována skupinou Katapult. Část textu, který je v této písni refrémem, jedná se o „*Co děti? Mají si kde hrát?*“ byla použita žalovanou stranou během její předvolební kampaně v roce 2010. Podle soudu bylo zřejmé, že text této písně bez jakýchkoli pochybností naplňuje veškeré požadavky, které jsou kladeny na autorská díla, a to ve smyslu

ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů. Jedná se prokazatelně o výsledek myšlenkové tvůrčí činnosti autora, žalobce.

Žalovaná strana ale následně nepřistoupila k odstranění článku s textem, který je v tomto případě předmětem sporu, ze svých webových stránek až do srpna roku 2014. Stejně tak tento refrén písně zůstal i na webových stránkách Parlamentních listů, kde byl zveřejněn déle než čtyři roky, přičemž k používání tohoto textu na webových stránkách žalované strany docházelo i nadále. Žalobce, který je současně též autorem textu, nedal pro jeho používání svolení, tudíž ho žalovaná strana používala několik let neoprávněně, a to ve smyslu § 12 odst. 1 a § 40 autorského zákona. Protože tedy k používání autorského díla docházelo dlouhodobě neoprávněně, byl soud prvního stupně toho názoru, že je na místě vydat rozhodnutí o bezdůvodném obohacování, a to ve smyslu § 40 odst. 4 autorského zákona.

Soud prvního stupně tedy uložil žalované, aby se zdržela dalšího používání části textu této písně, dále pak uložil povinnost zajistit na vlastní náklady uveřejnit omluvu v deníku Blesk v konkrétně specifikovaném znění. V neposlední řadě uložil žalované straně povinnost zaplatit žalobci 500 000 Kč, zamítl žalobu, jestliže se jí žalobce domáhal platby úroků z prodlení a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku se žalovaná odvolala s odůvodněním, že soud prvního stupně uplatňuje skutečnost, že se jednalo o nesprávné právní posouzení věci, přičemž je přesvědčena, že text písně „AŽ“ sice je autorským dílem, nicméně z toho není možné odvozovat, že je autorsky chráněno i toto sousloví, které ve své kampani použila.

Celá záležitost se dostala až k Nejvyššímu soudu, kde byl přezkoumán i základ rozhodnutí odvolacího soudu, s tím, že byla vymezená skutková zjištění, ze kterých plyne, že bylo soudem náležitě vysvětleno, jakým způsobem ke svým rozhodnutím dospěl. Současně bylo Nejvyšším soudem potvrzeno, že dovolací soud, na rozdíl od dovolatelky, není toho názoru, že v tomto konkrétním případě není nutné odborné posouzení, zda se jedná či nejedná o porušení autorských práv, protože část písně „AŽ“, jejímž autorem je prokazatelně žalobce, byla použita dovolatelkou beze změn. Z těchto skutečností dále vyplývá, že předpoklad dovolatelky použitý při dovolání v souzené věci nebyl naplněn, a právě z toho důvodu Nejvyšší soud zmíněné dovolání jako nepřipustné odmítl.

Tímto zamítnutím byl potvrzen původní rozsudek, ve kterém žalovaná nesmí používat ani část textu, ani celou píseň „AŽ“. Platná je i omluva, kterou žalovaná musí

zveřejnit na vlastní náklady v deníku Blesk, stejně jako pokuta ve výši 500 000 Kč a úhrady nákladů za soudní řízení.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 6 Tdo 1193/2003

Obviněný V. K. byl Okresním soudem v Kolíně shledán vinným ve věci porušování autorského práva podle § 152 odst. 1 tr. zák., účinného do 30. 11. 2000. Dne 6. 7. 2000 v rámci svého živnostenského oprávnění pořádal veřejnou hudební produkci na fotbalovém hřišti, konkrétně pak živé provozování zábavné hudby hudebních skupin A., H., T. a A. a to bez souhlasu k užití děl. Tito umělci hráli hudební díla autorů, kteří převedli na OSA právo k udělování souhlasů k použití jejich písní. Ovšem protože před produkcí neměli licenční smlouvu s OSA, došlo ze strany obviněného k porušení ustanovení § 12 – 14 zák. č. 35/1965 Sb. autorského zákona, protože muselo být zřejmé, že souhlas k používání těchto děl neobdrží, čímž způsobil OSA škodu ve výši 10 510 Kč. Protože se podle soudu jednalo o trestný čin a obviněný byl shledán vinným, byl mu udělen dle § 152 odst. 1 tr. Zák. trest odnětí svobody v délce sedmi měsíců, jehož výkon byl podmíněčně odložen na zkušební dobu v rámci trvání osmnácti měsíců. Dále pak soud uložil odsouzenému, aby v průběhu zkušební doby uhradil škodu, kterou svým trestným činem způsobil.

Proti tomuto usnesení však podal obviněný prostřednictvím svého právního zástupce dovolání, kterým se následně zabýval Okresní soud v Kolíně. Dovolací důvod byl podložen § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, konkrétně pak domněnkou, že rozhodnutí soudu je založeno na nesprávném posouzení skutku či jeho nesprávném hmotně právním posouzení. V odůvodnění je soudu především vytčeno, že došlo k nesprávnému posouzení skutečnosti, že věděl o zákazu užití jakéhokoli chráněného hudebního díla OSA, protože rozhodnutí OSA nikdy neobdržel. Dále pak žádost pro práva k dílům doložila zástupci OSA v dostatečném předstihu, cca půl roku před produkcí. Na základě těchto důvodů byl obviněný přesvědčen, že konání veřejné akce může proběhnout a že smlouva bude zaslána dodatečně jako v předchozích případech.

Nejvyšší soud shledal odvolání přípustným, a to podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. Řádu. Po přezkoumání všech náležitostí se tak odvoláním zabýval odvolací soud, který v odůvodnění svého usnesení uvedl, že obžalovaný bez jakýchkoli pochyb věděl o uloženém zákazu, přičemž rozhodnutí o něm nezpochybnil relevantním způsobem. Kromě již zmíněného obžalovaný zcela vědomě nakládal s díly, která jsou předmětem autorského

práva. Z toho vyplývá, že si musel být vědom toho, že potřebné povolení ani není možné získat. Odvolací soud tak považoval subjektivní stránku tohoto trestného činu za naplněnou. Byl též spatřován úmysl obviněného v tom, že neobdržel souhlas k používání děl živého provozování zábavné hudby konkrétních hudebních skupin, jejichž členové svá práva převedli na OSA, od které neměl před uskutečněním produkční akce licenční smlouvu, tudíž musel být obeznámen s tím, že povolení k užití autorských děl neobdrží. Jestliže tedy obviněný jednal takovým způsobem, jak bylo výše uvedeno, je prokazatelné, že chtěl neoprávněně s autorskými právy nakládat, ale také ohrozit zájem chráněný státem. Byl si vědom toho, že nemá vydaný souhlas, a tudíž tato zákonná podmínka není splněna a není bez ní možné prezentovat uvedená díla. Neexistovala též ani žádná skutečnost, která by jej opravňovala k tomu, aby se spoléhal na dodatečné obdržení souhlasu. Zákon totiž v žádném případě nespojuje možnost provádění díla s dodatečným souhlasem.

Z těchto důvodů pak Nejvyšší soud dospěl k závěru, že právní posouzení zmíněného skutku Okresním soudem v Kolíně i usnesením soudu Krajského v Praze je správně posouzeno jako trestný čin porušení autorského práva a odpovídá zákonu podle § 152 odst. 1 tr. Zák. účinného do 30. 11. 2000. Nejvyšší soud tedy považoval dovolání za neopodstatněné a v neveřejném jednání ho odmítl. Původní rozsudek, tedy podmíněný trest odnětí svobody včetně doplacení škody OSA, je pro obviněného platný.

Z výše uvedených případů je patrné, že oblast použití hudebních děl v reklamě je oblastí velmi složitou. Může docházet v této oblasti ke střetu zájmů několika účastníků: autorů hudebních děl, zástupců autorských práv k hudebním dílům, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, samotných podnikatelů, neziskových a odborných organizací. Posouzení porušení autorských práv k dílům hudebním v případě neočividných přestupků je pak na odborných organizacích nebo na soudech, na které se jednotlivé strany sporů obracejí.

Závěr

Tato bakalářská práce je zpracována na téma autorského práva v reklamě se zaměřením na hudební díla. Téma je velmi zajímavé, ale také velmi složité pro zpracování, protože vyžaduje provedení analýzy v několika oblastech: autorské právo, hudební dílo, reklamní průmysl.

V práci byla nejdříve analyzována problematika autorského práva jako takového. Nejprve bylo důležité si upřesnit, co to vlastně dílo je. Podle zákona je definováno jako jedinečný umělecký či vědecký výsledek tvůrčí činnosti autorů, který je vyjádřen v objektivně vnímatelné podobě. Na první pohled se tato definice jeví jako velice jednoduchá a zcela zřejmá; jde o písně, básně či obrazy. Nicméně na straně druhé to může být například i nábytek vyrobený na zakázku. Není však možné považovat za dílo například veškerý text, konkrétně třeba tiskové zprávy, které na rozdíl od fejetonů díla jednoznačně nejsou, neboť jim chybí zpracování dostatečně tvůrčím způsobem.

Dále v práci byla uvedena právní úprava autorského práva, a to nejenom na vnitrostátní úrovni, ale také na úrovni mezinárodní. Autorské právo přesahuje hranice jednoho státu, ať už se jedná o Českou republiku, jiný evropský stát nebo zbytek světa, a proto je důležité mít na zřeteli, které právní normy upravují autorské právo ve světě, aby se nedocházelo k porušení těchto práv.

Dále bylo definováno hudební dílo. Jedná se o soubor několika svým způsobem samostatných složek a teprve jejich propojením posléze vzniká konkrétní autorská představa. Těmito složkami jsou melodie, harmonie a kinetické prvky. Nelze opomenout ani slova k písni a rytmus hudby, které do jisté míry také ovlivňují jedinečnost hudebního díla.

Dále se práce zaměřuje na použití hudebního díla v reklamě. Jedná se o jakýsi návod, jak se vyvarovat porušení autorského práva k hudebním dílům, pokud zadavatel reklamy používá jistou melodii pro svou propagaci. Tímto návodem je třístupňový test, který by měl pomoci zadavatelům reklamy jednoznačně určit, zda se jedná o porušení autorského práva k hudebním dílům či nikoli. K zamezení porušení autorských práv k hudebním dílům pomáhají neziskové organizace jako OSA nebo Integram, o nichž je v práci rovněž pojednáno.

Jako případové studie se v práci uvádějí případy řešené Ochranným svazem autorským a soudy České republiky. Jedná se o komplikované případy, kdy docházelo

k údajnému porušení autorského práva k hudebním dílům, ale následně OSA nebo soudy rozhodovaly, zda a do jaké míry k porušení skutečně docházelo, a stanovily za tato porušení přiměřené sankce.

V úvodu práce byly stanoveny výzkumné otázky, na které bylo v práci odpovězeno. O vývoji autorského práva v České republice, což je otázkou č. 1, je pojednáno v kapitole 1.1 této práce. Právní úprava autorského práva, což je předmětem otázky č. 2, je obsažena v kapitole 1.3 této bakalářské práce. Vznik autorského práva k dílům hudebním je upraven v kapitole č. 2, která je věnována právě otázce č. 3.

Lze také uvést nejčastější porušení autorského práva k hudebnímu dílu. Tato porušení byla zjištěna v rámci provedené analýzy, při níž bylo prozkoumáno více než 20 případů řešených v soudech České republiky a v organizaci OSA, z nichž byly vybrány některé případy a zapracovány do případové studie v této bakalářské práci. Nejčastějšími případy jsou především obcházení licenčních smluv a poplatků, které jsou spojeny s užitím hudebních děl. Dále také nedbalost zadavatelů reklamy, kteří nevědomě používají hudební díla, aniž by konzultovali tuto praxi s odborníkem. Takto lze zodpovědět na výzkumnou otázku č. 4.

Oprávněné užití hudebních děl v reklamě, což je otázkou č. 5, je analyzováno v kapitole č. 3 této bakalářské práce. V této kapitole jsou rovněž vymezeny podmínky užití hudebních děl v reklamě, včetně provedení třístupňového testu a uzavření licenčních smluv s autory nebo jejich zástupci.

V případových studiích bylo na konkrétních příkladech uvedeno, čeho se může domáhat poškozený autor hudebního díla a jaké nároky může mít k narušiteli jeho práv, pokud byla jeho práva porušena. Jedná se o náhradu zisku, pokutu a veřejnou omluvu.

Po provedení popsanych analýz lze konstatovat, že cíl stanovený v úvodu práce byl splněn.

Seznam použité literatury a zdrojů

Tištěné zdroje

DAHLHAUS, Carl, Hans Heinrich EGGEBRECHT a Hugo RIEMANN. *Brockhaus-Riemann Musiklexikon: in 2 Bd.* Mainz: Schott, 1978-1979, s. 347. ISBN 3765303038.

Encyklopedický slovník. 1. Vyd. Praha: Odeon, 1993, s. 403. ISBN 80-207-0438-8.

JONÁK, Zdeněk. *Informační společnost*. KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR, 2003 [cit. 2018-02-22].

Dostupné

z:

http://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000468&local_base=KTD

KOUKAL, Pavel a Jan NECKÁŘ. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. Olomouc: ANAG, 2011. Právo (ANAG). ISBN 9788072636877.

KŘÍŽ, Jan. *Autorský zákon Komentář*. LINDE, 2005. ISBN 978-80-7201-546-7.

LEŠKA, Rudolf a Petr OSTROUCHOV. *Práva duševního vlastnictví: příručka pro Technickou univerzitu v Liberci*. Vyd. 1. V Liberci: Technická univerzita, 2012. ISBN 978-80-7372-829-8.

SEEGER, Horst. *Musiklexikon: in zwei Bänden*. Leipzig: Deutscher Verlag für Musik, 1966.

SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-240-0.

ŠALOMOUN, Michal. *Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. C.H. Beck pro praxi. ISBN 9788074000973. s. 23.

ŠEBELOVÁ, Marie. *Autorské právo: zákon, komentáře, vzory a judikatura*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2006, s. 43. Právo pro denní praxi (Computer Press). ISBN 80-251-1090-7

TELEC, Ivo a Pavel TŮMA. *Autorský zákon: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2007. Velké komentáře. ISBN 978-80-7179-608-4.

Internetové zdroje

Často kladené dotazy o autorských právech. European Union Intellectual Property Office [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z:

<https://euipo.europa.eu/ohimportal/cs/web/observatory/faqs-on-copyright-cs>

Chcete písničku do Vaší reklamy? *Euro.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z:

<https://www.euro.cz/byznys/chcete-pisnicku-do-vasi-reklamy-88619>

Jaký je rozdíl mezi Integram a OSA. *Integram.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z:

<https://www.intergram.cz/faq-items/jaky-je-rozdil-mezi-intergram-a-osa/>

Kdo jsme. *Osa.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/>

Periodikum slovenskej komory architektov určené pre všetkých autorizovaných architektov.

[online]. [cit. 2020-04-04]. Dostupné z:

<https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

POLEDŇÁK, Ivan. *Stručný slovník hudební psychologie*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1984, s. 389. ISBN 02-008-84.

Praktiky hudebního bernáku. *Učitel'ské noviny* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z:

<http://www.ucitelskenoviny.cz/index.php/%22%22%22%22?archiv&clanek=4087>

Shangri-la. *Pirati.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z:

<https://wiki.pirati.cz/temata/shangri-la>

ÚOHS. Úřad uložil pokutu přes 10 milionů korun kolektivnímu správci OSA za zneužití dominantního postavení. *Uohs.cz* [online]. [cit. 2020-06-13]. Dostupné z:

<https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/2710-urad-ulozil-pokutu-pres-10-milionu-korun-kolektivnimu-spravci-osa-za-zneuziti-dominantniho-postaveni.html>

VAŠÍČEK, Libor. Historie autorského práva. *Informacieska.sk* [online]. [cit. 2020-04-08].

Dostupné z: <https://www.informacieska.sk/informacie/archiv/2015/cislo-3/historie-autorskeho-prava.html>

Zákony a rozsudky

ISO 15707:2001. Information and documentation — International Standard Musical Work Code (ISWC). ISO, 2001. Bod 2.2. Musical Work. Dostupný z: <https://www.iso.org/obp/ui/%20#iso:std:iso:15707:ed-1:v1:en>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017, o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

Norma ČSN 5127-2003.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky č. j. 30 Cdo 733/2016 ze dne 31. 08. 2016.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 6 Tdo 1193/2003.

Rozsudek jménem republiky č. j. 1 Co 64/2006-93.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (dále jen „Směrnice o elektronickém obchodu“).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (dále jen „Směrnice o ochraně počítačových programů“).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl.

Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech.

Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.